

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-103>

УДК 657:004:658

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСАХ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

INFORMATION SYSTEMS AND TECHNOLOGIES IN FINANCE AS A FACTOR IN IMPROVING MANAGEMENT ACCOUNTING AND ACCOUNTING POLICIES OF AN ENTERPRISE

Антоненко Надія Василівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний транспортний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1478-6668>

Корольова Оксана Іванівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національний транспортний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3871-0636>

Antonenko Nadiia, Korolyova Oksana
National Transport University

У статті визначено вплив сучасних цифрових рішень у фінансовій сфері на вдосконалення управлінського обліку та облікової політики підприємства. Обґрунтовано, що в умовах цифровізації ці рішення не лише автоматизують облікові процедури, а й формують цілісне середовище для аналізу, контролю, бюджетування та фінансового планування. Визначено, що інформаційні технології обліково-фінансового призначення підвищують оперативність обробки даних, точність облікової інформації та якість внутрішньої звітності. Окреслено переваги цифровізації та проблеми якості даних, безпеки, сумісності й цифрових компетентностей персоналу. Показано вплив інформаційних технологій на документообіг, калькулювання, контроль витрат, внутрішній контроль, прозорість управлінських процедур і доступ до даних. Доведено, що інформаційні системи і технології підвищують обґрунтованість управлінських рішень і сприяють адаптації облікової політики до цифрового середовища.

Ключові слова: інформаційні системи, інформаційні технології, управлінський облік, облікова політика підприємства, цифровізація, фінансове управління, автоматизація обліку.

The relevance of the topic is due to the digitalization of the economy and the growing requirements for efficiency, reliability and analytical value of accounting information. At the same time, enterprises need to adapt accounting policies to new conditions for processing, storing and using data. The purpose of the study is to determine the role of digital solutions in improving the quality of management accounting, improving the procedures for forming accounting policies and strengthening the information support of management decisions. The methodological basis is the methods of analysis and synthesis, comparison, systematization, logical generalization, structural-functional approach and theoretical generalization, which made it possible to reveal the impact of digitalization on the organization of the accounting process. The results of the study found that modern information systems ensure the integration of financial and accounting data, increase the speed of their processing, the accuracy of internal reporting, analytical capabilities of management accounting, the effectiveness of cost control, budgeting and financial planning. It is proven that their use changes not only the accounting technique, but also the content of the accounting policy of the enterprise, as it affects document flow, data access, internal control and approaches to calculation. The advantages of digitalization are summarized, including a reduction in duplication of operations, increased transparency of management procedures and better consistency of accounting data. At the same time, the problems of the quality of primary information, information security, technical compatibility of software products and the development of digital competencies of personnel are outlined. The practical value of the article lies in the possibility of using its provisions when improving management accounting, forming accounting policy, selecting and

implementing digital solutions and improving the quality of information support for enterprise management. The results of the study can be used as a theoretical and methodological basis for further improving the accounting and analytical support for enterprise management in the context of digital transformation.

Keywords: information systems, information technologies, management accounting, enterprise accounting policy, digitalization, financial management, accounting automation.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап розвитку економіки позначений активним впровадженням цифрових рішень у фінансову діяльність, облік, аналіз і внутрішній контроль підприємства. Інформаційні системи і технології у фінансах є стратегічно важливими, адже забезпечують роботу з даними для управлінських рішень. Цифровізація змінює підходи до організації облікового процесу, розширює можливості аналітичного опрацювання інформації та створює передумови для підвищення ефективності управлінського обліку й удосконалення облікової політики підприємства [1, с. 115].

Управлінський облік у сучасних умовах дедалі більше орієнтується не лише на фіксацію господарських фактів, а й на оперативне забезпечення менеджменту релевантною, своєчасною та аналітично опрацьованою інформацією. За таких умов інформаційні системи і технології у фінансах набувають не лише прикладного, а й стратегічного значення, оскільки забезпечують формування, обробку, передавання та ефективно використання даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [2, с. 122; 3, с. 57].

Актуальність теми зумовлена потребою підприємств у підвищенні якості фінансової інформації, скороченні часу на її обробку, посиленні контрольних процедур і забезпеченні узгодженості між обліковими даними, фінансовим плануванням та управлінським аналізом. Особливого значення це набуває в умовах зростання обсягів даних, ускладнення господарських операцій та необхідності швидкого реагування на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останніми роками проблематика цифровізації бухгалтерського й управлінського обліку набула помітного розвитку у вітчизняних і зарубіжних наукових дослідженнях. У працях вітчизняних дослідників значну увагу приділено цифровізації бухгалтерського обліку як передумові підвищення оперативності, доступності та аналітичності облікової інформації. Зокрема, С. Співак, Д. Панчишин, М. Сковилас та К. Яремчук акцентують увагу

на ключовій ролі інформаційних систем, інтернет-технологій і хмарних рішень у трансформації облікових процесів. [1, с. 117].

Вагоме місце посідають праці, присвячені розвитку управлінського обліку в цифровому середовищі. У статті О. Білоус, Н. Чабан, З. Габури та О. Семенюк управлінський облік розглядається як ключовий елемент системи інформаційного забезпечення підприємства [2, с. 122]. О.В. Мірошніченко, О.В. Крухмаль та А.Г. Хвостенко присвятили своє дослідження сутності та принципам еволюції управлінського обліку [3, с. 53]. В дослідженні [4, с. 63-64] встановлено, що широке впровадження цифрових програмних рішень у сфері аналітичного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання зумовлює ускладнення функцій, які виконує управлінський облік. Склярук І. і Вовк Н. [5] запропонували схему інтеграції цифрових технологій та інструментів у систему управлінського обліку підприємства.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із трансформацією облікової політики підприємства під впливом цифровізації. В.А. Замлинський, О.В. Волошина і С.В. Степаненко розглядають облікову політику як інструмент управління підприємством [6, с. 58], а сучасні зарубіжні праці доводять, що якість інформаційних систем у сфері management accounting позитивно пов'язана з ефективністю управлінського контролю та результативністю підприємства [7, с. 435; 8]. У міжнародних дослідженнях цифровізація фінансово-контрольної функції аналізується як чинник зміни ролі управлінського обліку, а впровадження цифрових інструментів пов'язується з підвищенням гнучкості систем вимірювання результативності та ефективності управлінського контролю [9].

Попри помітне зростання наукового інтересу до вищезазначеної проблематики, у фаховій літературі все ще недостатньо розкрито роль інформаційних систем і технологій у фінансовій сфері. Зокрема, недостатньо висвітлено їхню роль як цілісного інтегративного чинника, що одночасно спрямовує розвиток управлінського обліку та здійснює адаптацію облікової політики підприємства

до вимог цифровізації. Саме ця наукова ніша зумовлює актуальність обраної теми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявні наукові здобутки, недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного впливу цифрових рішень на управлінський облік і облікову політику підприємства. Потребують глибшого опрацювання взаємозв'язки між цифровими інструментами, внутрішньою звітністю, процедурами контролю, калькулюванням і організацією документообігу. Обмежено розробленими залишаються й методичні підходи до узгодження облікових процедур із функціональними можливостями сучасних інформаційних систем. Крім того, потребують уточнення підходи до оцінювання результативності їх упровадження та врахування супутніх ризиків, пов'язаних із якістю даних, інформаційною безпекою і сумісністю програмних продуктів. У зв'язку з цим виникає потреба в подальшому дослідженні окресленої проблеми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування ролі інформаційних систем і технологій у фінансах як важливого чинника вдосконалення управлінського обліку та облікової політики підприємства, а також визначення напрямів їх ефективного використання для підвищення якості інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Для уточнення економічної сутності управлінського обліку, облікової політики та інформаційних систем використано метод наукового узагальнення. Метод порівняння застосовано для зіставлення традиційних і технологічно орієнтованих підходів до організації облікових і фінансових процесів. За допомогою системного аналізу досліджено взаємозв'язок між управлінським обліком, фінансовим управлінням, внутрішнім контролем і цифровою інфраструктурою підприємства. Структурно-функціональний підхід дав змогу визначити місце інформаційних систем і технологій у структурі управління підприємством та охарактеризувати їхні функції в процесах обліку, аналізу, планування і контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Інформаційні системи і технології у фінансах формують нову архітектуру обліково-аналітичного забезпечення

управління підприємством. Їх практичне значення полягає не лише в автоматизації обчислень чи прискоренні документообігу, а й у створенні можливості для безперервного оновлення даних, кращої аналітики та швидшого реагування на відхилення від планових показників. Застосування ERP-систем, хмарних AIS-рішень, аналітичних модулів і цифрових інструментів контролю підвищує якість фінансової інформації та пов'язане з кращою організаційною результативністю [8; 9].

Найбільша цінність цифрових рішень для управлінського обліку проявляється там, де дані не лише накопичуються, а й стають основою для контролю, аналізу та прогнозування. Це означає, що інформаційна система перестає бути простим реєстром операцій і перетворюється на засіб підтримки управлінських рішень. Саме тому якість інформаційної системи, рівень автоматизації та здатність персоналу працювати з цифровими інструментами безпосередньо впливають на ефективність управлінського контролю [7].

Узагальнену схему взаємозв'язку інформаційних систем і технологій у фінансах з управлінським обліком, обліковою політикою та фінансовим управлінням наведено на рис. 1.

Табл. 1 показує перехід складових управлінського обліку від традиційного до технологічно орієнтованого підходу та відображає очікувані результати такого переходу, зокрема підвищення оперативності, точності, узгодженості й ефективності управлінських рішень.

Трансформація управлінського обліку закономірно впливає і на зміст облікової політики підприємства. У традиційній моделі вона фіксує вибір методів оцінки, калькулювання, амортизації, документообігу та контролю. У цифровому середовищі ці елементи зберігаються, але водночас мають узгоджуватися з функціональністю ERP, логікою інтеграції модулів, правилами обміну даними, правами доступу та цифровими процедурами контролю. Отже, облікова політика вже не може розглядатися окремо від інформаційної архітектури підприємства (табл. 2) [6; 7; 8].

Табл. 2 узагальнює ключові напрями впливу цифрових рішень на фінансову діяльність підприємства та відображає їх роль у підвищенні ефективності управління, контролю й прийняття рішень. Вона дає змогу систематизувати основні переваги впровадження сучасних інформаційних технологій і показати їх практичне значення для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення підприємства.

Рис. 1. Взаємозв'язок інформаційних систем у фінансах з управлінським обліком та обліковою політикою

Джерело: сформовано авторами

Водночас цифровізація не усуває всіх наявних проблем. На практиці виникають ризики, пов'язані з якістю первинних даних, сумісністю програмних рішень, недостатньою цифровою компетентністю персоналу, кібербезпекою та надмірною залежністю від конкретної інформаційної системи (табл. 3). У наукових працях підкреслюється, що цифрова трансформація підвищує потребу в нових компетентностях і змінює професійну роль бухгалтера та управлінського аналітика [1, с. 118].

Табл. 3 узагальнює основні проблеми цифровізації управлінського обліку та облікової політики, розкриває їх практичні прояви в діяльності підприємства. Водночас вона відображає ключові напрями реагування, спрямовані на підвищення якості даних, узгодженості систем, рівня інформаційної безпеки та ефективності використання цифрових рішень. З позицій управління підприємством результативність інформаційних систем у фінансах визначається не самим фактом їх наявності, а якістю інтеграції з обліковими процедурами,

зрілістю внутрішніх регламентів і готовністю персоналу використовувати аналітичний потенціал цифрових інструментів. Тільки за такої умови інформаційні системи реально стають чинником удосконалення управлінського обліку та облікової політики, а не лише технічним середовищем для введення операцій.

Цифровий цикл управлінського обліку та фінансового контролю, який забезпечує підтримку управлінського рішення в єдиному інформаційному середовищі підприємства, представлено на рис. 2. Рис. 2 відображає цифровий цикл управлінського обліку та фінансового контролю як послідовність взаємопов'язаних етапів: збір даних, інтеграція, аналітика, прийняття рішень, контроль і формування облікової політики. Схема демонструє безперервний характер процесу, у межах якого забезпечується узгодженість даних, оперативність обробки інформації та постійний моніторинг результативності діяльності підприємства.

Таблиця 1

**Вплив інформаційних систем і технологій у фінансах
на складові управлінського обліку**

Складова управлінського обліку	Традиційний підхід	Технологічно орієнтований підхід	Очікуваний ефект
Збір первинних даних	Ручне введення, фрагментовані джерела	Автоматизований збір із пов'язаних модулів	Зменшення дублювання та помилок
Формування внутрішньої звітності	Періодичне, із часовими затримками	Оновлення практично в реальному часі	Підвищення оперативності рішень
Аналіз витрат і відхилень	Переважно постфактум	Інтерактивна аналітика, дашборди, drill-down	Поглиблення контролю витрат
Бюджетування	Табличні або локальні рішення	Інтегровані фінансові модулі	Узгодженість планування та обліку
Контроль результативності	Розрізнені показники	Єдина система KPI та фінансових індикаторів	Посилення управлінського контролю
Прогнозування	Експертні оцінки	Аналітичні моделі, AI-інструменти	Краща обґрунтованість прогнозів

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 7; 8; 9]

Таблиця 2

Вплив цифровізації на елементи облікової політики підприємства

Елемент облікової політики	Зміст трансформації в цифровому середовищі	Управлінський результат
Документообіг	Перехід до електронних документів і маршрутів погодження	Прискорення обробки та прозорість процедур
Методи калькулювання	Автоматичне накопичення й розподіл витрат	Вища точність собівартості
Внутрішня звітність	Стандартизація форм і параметрів аналітики	Порівнюваність та швидкість підготовки
Контроль доступу	Налаштування ролей, журналів дій, цифрових підтверджень	Посилення внутрішнього контролю
Облікові реєстри	Інтеграція реєстрів між фінансовими й управлінськими модулями	Узгодженість даних у системі
Архівация та збереження	Хмарні та серверні механізми резервування	Зниження ризику втрати даних

Джерело: сформовано авторами на основі [6; 7; 8]

Схема ілюструє взаємозв'язок інформаційних потоків між етапами, завдяки чому забезпечується цілісність обліково-аналітичного процесу. Особливу увагу на рис.2 приділено ролі аналітики та контролю, які зображені як ключові елементи підтримки управлінських рішень. У результаті формується замкнений цикл управління, орієнтований на підвищення ефективності та прозорості фінансової діяльності підприємства.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що інформаційні системи і технології у фінансах є важливим чинником удосконалення управлінського обліку та облікової політики підприємства. Їх використання сприяє підвищенню оперативності обробки облікових даних, розширенню аналітичних можливостей, посиленню контрольних процедур і формуванню більш якісного інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Таблиця 3

Ключові проблеми цифровізації управлінського обліку та облікової політики

Проблема	Прояв у діяльності підприємства	Напрямок реагування
Низька якість первинних даних	Помилки в аналітиці, викривлення звітності	Стандарти введення, автоматичні перевірки
Фрагментованість систем	Подвійне введення, неузгоджені показники	Інтеграція модулів і єдині довідники
Недостатня підготовка персоналу	Формальне використання функцій системи	Навчання, цифрові регламенти, підтримка
Кіберризиками	Загроза втрати, спотворення або витоку даних	Ролі доступу, резервування, аудит дій
Жорсткість програмної логіки	Обмеження у виборі методик обліку	Коригування облікової політики й доопрацювання системи
Надмірна залежність від постачальника ПЗ	Ускладнення змін і масштабування	Модульність, документування, план безперервності

Джерело: сформовано авторами на основі [4–6]

Рис. 2. Цифровий цикл управлінського обліку та фінансового контролю підприємства

Джерело: сформовано авторами

Обґрунтовано, що вплив інформаційних систем і технологій у фінансах поширюється не лише на техніку ведення обліку, а й на принципи організації фінансово-облікових

процесів, вибір методів оцінювання, калькулювання, документування, внутрішньої звітності та контролю. Це дає підстави розглядати облікову політику як динамічний елемент

системи управління, що має формуватися з урахуванням рівня автоматизації, інтеграції даних та інформаційних потреб менеджменту.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з розробленням кількісних моделей оцінювання ефективності циф-

рових рішень у системі управлінського обліку за показниками часу обробки даних, якості внутрішньої звітності, частоти контрольних помилок, узгодженості аналітичних даних та рівня використання системи у прийнятті управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Співак С., Панчишин Д., Скочиляс М., Яремчук К. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 113–119. DOI: 10.33108/sepd2022.02.113.
2. Білоус О., Чабан Н., Габура З., Семенюк О. Інтеграція управлінського обліку в систему інформаційного забезпечення підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 120–127. DOI: 10.33108/sepd2022.02.120.
3. Мірошніченко О. В., Крухмаль О. В., Хвостенко А. Г. Еволюція управлінського обліку: сутність та принципи. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2022. № 3. С. 51–59. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.3-5
4. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 1 (74). С. 61–67. DOI: 10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.061
5. Склярук І., Вовк Н. Управлінський облік бізнес-процесів в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*, 2024. (59). DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-69
6. Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9, № 1. С. 56–61. DOI: 10.36887/2415-8453-2024-1-9
7. Papiorek K. L., Hiebl M. R. W. Information systems quality in management accounting and management control effectiveness. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2024. Vol. 20, no. 3. P. 433–458. DOI: 10.1108/JAOC-09-2022-0148.
8. Sampaio C., Silva R. Digital Transformation in Accounting: An Assessment of Automation and AI Integration. *International Journal of Financial Studies*. 2025. Vol. 13, no. 4. Article 206. DOI: 10.3390/ijfs13040206.
9. Abbas K. Management accounting and artificial intelligence: A comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*. 2025. Article 101551. DOI: 10.1016/j.bar.2025.101551.

REFERENCES:

1. Spivak, S., Panchyshyn, D., Skochylas, M., & Yaremchuk, K. (2021). Didzhytalizatsiia protsesiv bukhhalter-skoho obliku [Digitalization of accounting processes]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, 2(25), 113–119. <https://doi.org/10.33108/sepd2022.02.113>
2. Bilous, O., Chaban, N., Habura, Z., & Semeniuk, O. (2021). Intehratsiia upravlinskoho obliku v systemu informatsiinoho zabezpechennia pidpriemstva [Integration of management accounting into the enterprise information support system]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, 2(25), 120–127. <https://doi.org/10.33108/sepd2022.02.120>
3. Miroshnychenko, O. V., Krukmal, O. V., & Khvostenko, A. H. (2022). Evoliutsiia upravlinskoho obliku: Sutnist ta pryntsyipy [Evolution of management accounting: Essence and principles]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriia Ekonomika*, 3, 51–59. <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2022.3-5>
4. Shmatkovska, T. O., & Dziamulych, M. I. (2022). Stratehichniy upravlinskyi oblik v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Strategic management accounting in the conditions of the digital economy]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk*, 1(74), 61–67. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.061
5. Skliaruk, I., & Vovk, N. (2024). Upravlinskyi oblik biznes-protsesiv v umovakh didzhytalizatsii [Management accounting of business processes in the conditions of digitalization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69>
6. Zamlynskyi, V. A., Voloshyna, O. V., & Stepanenko, S. V. (2024). Oblikova polityka i ekonomichna bezpeka v systemi upravlinnia pidpriemstvom [Accounting policy and economic security in the enterprise management system]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 9(1), 56–61. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>

7. Papiorek K. L., Hiebl M. R. W. Information systems quality in management accounting and management control effectiveness. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2024. Vol. 20, no. 3. P. 433–458. <https://doi.org/10.1108/JAOC-09-2022-0148>.

8. Sampaio C., Silva R. Digital Transformation in Accounting: An Assessment of Automation and AI Integration. *International Journal of Financial Studies*. 2025. Vol. 13, no. 4. Article 206. <https://doi.org/10.3390/ijfs13040206>.

9. Abbas K. Management accounting and artificial intelligence: A comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*. 2025. Article 101551. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2025.101551>.

Дата надходження статті: 17.03.2026

Дата прийняття статті: 07.04.2026

Дата публікації статті: 13.04.2026